

PATVIRTINTA

Varėnos kultūros centro direktoriaus

20__ m. _____ d. įsakymu Nr. ____

VARĖNOS KULTŪROS CENTRO DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS BENDROJI INSTRUKCIJA NR. 1

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. Ši instrukcija skirta visiems tiek **Varėnos kultūros centro**, tiek kitų įmonių, įstaigų, organizacijų darbuotojams, atliekantiems darbus įstaigoje.

2. Kiekvienas darbuotojas privalo vykdyti įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų ir Lietuvos Respublikoje galiojančių norminių teisės aktų reikalavimus, su kuriais jie supažindinti ir, jeigu reikia, apmokyti. Darbuotojas privalo rūpintis savo ir kitų darbuotojų sauga ir sveikata, remiantis savo žiniomis ir vadovaujantis tiesioginio vadovo duotais nurodymais.

3. Darbuotojas turi žinoti įstaigoje, darbo vietose (objektuose), vykstant pakeliui į darbą ar iš darbo matomus saugos ir sveikatos apsaugos ženklus bei vykdyti tai, ką tie ženklai nurodo.

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
ISPĖJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis įspėjamasis ženklas		Įspėjimas. Elektros srovės poveikis
	Įspėjimas. Judančios mašinos dalys		Įspėjimas. Galima susižeisti galvą
	Įspėjimas. Iš viršaus krentantys daiktai, medžiagos		Įspėjimas. Pavojus prispausti
	Įspėjimas. Kliūtys		Įspėjimas. Kritimas (nukritimas). Status kraštas
	Įspėjimas. Gali kristi skiedros		Įspėjimas. Slidus paviršius, grindys
	Įspėjimas. Pavojus įkristi		Įspėjimas. Nukritimas nuo laiptų
	Įspėjimas. Kenksminga arba dirginanti medžiaga		Įspėjimas. Degi medžiaga
	Įspėjimas. Karšti paviršiai		Įspėjimas. Automatiniai vartai

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
	Įspėjimas. Karšti skysčiai		Įspėjimas. Ėdzios medžiagos
	Įspėjimas. Sprogi aplinka		Įspėjimas. Šarmai ir rūgštys
ĮPAREIGOJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis privalomasis veiksmas		Skaityti gamintojo pateiktą įrenginio eksploatavimo instrukciją, aprašymą
	Būtina vilkėti apsauginius drabužius		Būtina mūvėti apsaugines pirštines
	Būtina dėvėti kepuraitę		Būtina avėti apsauginius batus
	Būtina dėvėti apsauginį šalną		Būtina naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemones
	Būtina naudoti apsauginius akinius		Būtina naudoti apsauginį veido skydelį
	Būtina naudoti klausos apsaugos priemones		Būtina prisisegti apsauginį pririšimą
	Būtina plauti rankas		Būtinas apsauginis uždengimas
	Pėstiesiems eiti šiuo taku		Šiukšles mesti į šiukšliadėžę
	Būtina dėvėti signalinę liemenę		Būtina užsisegti saugos diržus
DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis draudžiamasis ženklas		Eiti pašaliniams asmenims draudžiama
	Draudžiama naudoti ugnį, atvirą šviesos šaltinį		Draudžiama rūkyti
	Gesinti vandeniu draudžiama		Neužstatyti įvažiavimo

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
	Artintis draudžiama		Draudžiama laikyti įjungtą variklį pilant degalus
	Draudžiama liesti		Draudžiama pilti
	Draudžiama būti po pastoliais ir pakabintais kroviniais		Draudžiama nuo pastolių mėtyti daiktus
	Draudžiama važiuoti su palečių vežimėliu		Lipti draudžiama
	Gaisro metu liftą naudoti draudžiama		Pėstiesiems eiti draudžiama
	Draudžiama tepti ir remontuoti įrenginį		Draudžiama atlikti valymo ir kitus darbus neištraukus maitinimo jungties iš lizdo
INFORMACINIAI ŽENKLAI			
	Rūkymo vieta		Tarnybinės patalpos
	Rinkimosi vieta		Objektą stebi vaizdo kameros
	Pirmoji pagalba		Skubios pagalbos telefonas
	Evakuacinis išėjimas tiesiai		Avarinis išėjimas
	Evakuacinis išėjimas į kairę		Evakuacinis išėjimas į dešinę
			
	Gaisro aliarmo skelbimo vieta		Gaisro avarinis telefonas
	Gesintuvas		Gaisrinės žarnos ritinys
	Gaisrinis hidrantas		Gaisrinės kopėčios

IŠPĖJAMASIS ŽENKLAS - ŽENKLAS AR UŽRAŠAS, KURIS IŠPĖJA APIE GALIMĄ PAVOJŲ AR RIZIKĄ, NAUDOJANT CHEMINES MEDŽIAGAS		
Simbolis	Reikšmė	Priedas
	Ūmus toksiškumas	Pavojus
	Pasižymi mutageniniu, toksiniu ir jautrinančiu poveikiu	Pavojus/atsargiai
	Pasižymi dirginančiu, jautrinančiu ir toksiniu poveikiu	Pavojus/dėmesio
	Turi slėgio veikiamų dujų	Pavojus/dėmesio
	Korozinės medžiagos	Pavojus
	Sprogios medžiagos	Pavojus/atsargiai
	Degios medžiagos	Pavojus/atsargiai
	Oksiduojančios medžiagos	Pavojus
	Keliančios pavojų aplinkai medžiagos	Atsargiai

Privalomi sveikatos patikrinimai

4. Darbuotojai, dirbantys profesinės rizikos veiksnių aplinkoje, privalo pasitikrinti sveikatą pagal įstaigoje patvirtintą darbuotojų sveikatos tikrinimų grafiką (vengimas tikrintis gali būti atleidimo iš darbo priežastimi).

5. Darbuotojas, pajutęs neigiamą darbo ar darbo aplinkos poveikį sveikatai arba tiesioginiam vadovui pareikalavus, privalo pasitikrinti sveikatą anksčiau negu nustatyta privalomo sveikatos tikrinimo grafike.

6. Darbuotojas privalo žinoti, kur yra pirmosios pagalbos rinkiniai ir kaip suteikti pirmąją pagalbą susimušus, patempus raiščius, išnirus sąnariams, lūžus galūnių kaulams, susižeidus, kraujuojant, patekus krislui į akį, ištikus šilumos ar saulės smūgiui, apsinuodijus dujomis, nukentėjus nuo elektros srovės ir kt. atvejais.

II SKYRIUS RIZIKOS VEIKSNIAI DARBO APLINKOJE

7. Pavojingi veiksniai – tai darbuotojo darbo aplinkoje esantys rizikos veiksniai, dėl kurių darbuotojas gali patirti ūmius sveikatos sutrikimus ar mirti.

8. Kenksmingi veiksniai – tai rizikos veiksniai darbo aplinkoje, kurie, veikdami darbuotojo organizmą, gali sukelti profesinę ligą ir kurių poveikis gali būti pavojingas gyvybei.

 Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikytis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesiti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinelių.
 Įrenginio ir kabinimo įrangos eksploatavimo taisyklių nesilaikymas	Galimos traumos.	Nuolat tikrinti įrenginio ir stropų, kablių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkinga kėlimo įrenginio ir kabinimo įranga, naudoti pagal paskirtį ir prisilaikant jo eksploatavimo taisyklių reikalavimų. Kabinimui naudoti tik tvarkingą kabinimo įrangą. Nestovėti po keliamu kroviniu. Krovinius kabinti pagal tipines stropavimo schemas. Nepalikti kabančių krovinių pertraukų metu.
 Paslydimas, suklupimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Kai grindys šlapios, slidžios, būtina naudoti išpėjamąjį ženklą „ Atsargiai slidu “ bei nurodyti alternatyvius praėjimus. Išsiliejus skysčiams nedelsiant juos išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą.
 Gaisro ar sprogių galimybė	Galimos traumos, nudegimai.	Nelaikyti darbo vietoje tepalų ir kitų degių bei sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų.
 Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
 Kritimas nuo laiptų	Kritimo, išnirimo rizika, galimos traumos, įvairūs sužeidimai	Būti atsargiems lipant laiptais ar nulipant nuo jų. Kritimų nuo laiptų padeda išvengti turėklai, pakopų padengimas slydimui atsparia danga, geras matomumas ir tinkamas pažymėjimas bei pakankamas apšvietimas.
Psichologinė įtampa, stresas	Galimi susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos.	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Įkaitę paviršiai, karštos įrenginių, mechanizmų dalys	Galimi įvairūs terminiai sužeidimai.	Nesiliesti ir plikomis rankomis neliesi įkaitusių paviršių kurių negalima uždengti apsaugomis.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, būtina papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
 Drožlės, skiedros	Galimas akių, rankų pažeidimas.	Drožles valyti tik su šepečiu. Rankomis ir skudurais valyti draudžiama. Gręžiant, pjaunant užsidėti apsauginius akinius ar skydelį.
 Cheminės medžiagos (plovimo, valymo priemonės)	Galimi apsinuodijimai.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei naudoti nurodytas asmenines apsaugos priemones.
 Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Jei kliūtis pašalinti neįmanoma, reikia naudoti tinkamus barjerus ir/arba įspėjamuosius ženklus.
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygoms darbo rūbus, avalynę. Vairuojant transporto priemonę pasirinkti saugų greitį. Esant audrai, perkūnijai, plikledžiui darbus lauke nutraukti.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Vienkartinio rankomis keliamo krovinio masė pagal darbuotojo lytį, krovinio kėlimo aukštį ir rankų padėtį keliant krovinį neturi viršyti nustatytų normų, ne daugiau kaip: vyrams – iki 25 kg; moterims – iki 16 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese ar naudoti kėlimo transportavimo mechanizmus.

9. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai, veikiantys darbuotojus konkrečiose darbo vietose, išvardyti saugos ir sveikatos instrukcijose profesijoms ir darbams atlikti.

III SKYRIUS ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS

10. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai darbuotojus aprūpinti asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

11. Darbui reikalingos asmeninės apsaugos priemonės nurodomos profesijos, įrenginių naudojimo ar darbų atlikimo saugos ir sveikatos instrukcijose.

12. Darbuotojas privalo darbo metu naudotis įstaigos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Asmenines apsaugos priemones reikia rūpestingai prižiūrėti, naudoti pagal paskirtį, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti.

13. Asmeninės apsauginės priemonės turi būti chemiškai valomos, skalbiamos, taisomos, nukenksminamos pagal įmonės gamintojos instrukcijoje nurodytas rekomendacijas įstaigos lėšomis.

14. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi. Darbdavys privalo išduoti nemokamai analogišką asmeninę apsaugos priemonę vietoj pirma nustatyto laiko susidėvėjusios, sugedusios ar dingusios asmeninės apsaugos priemonės.

IV SKYRIUS DARBUOTOJO VEIKSMAI ĮSTAIGOJE IR DARBO VIETOJE

15. Darbuotojas privalo laikytis įstaigos darbo tvarkos taisyklių reikalavimų, nustatyto darbo ir poilsio režimo.

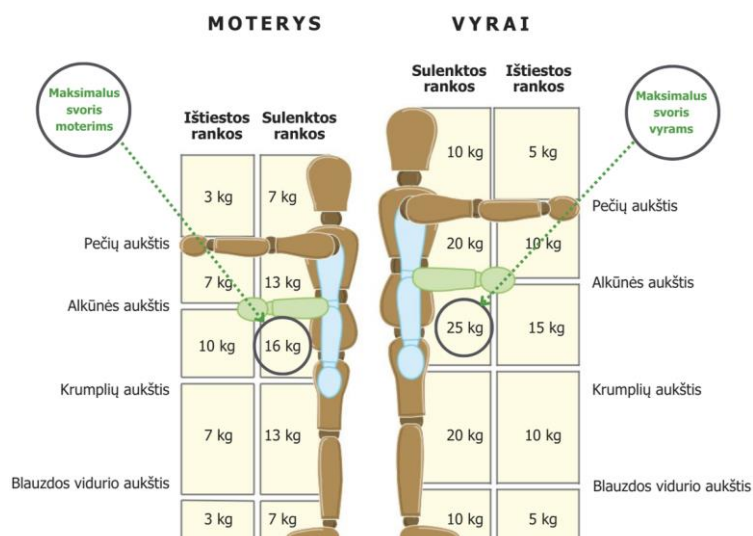
16. Prieš darbų pradžią ir darbų eigoje darbo vietoje turi būti nustatytos (nustatomos) pavojingos zonos, kuriose nuolat veikia arba gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai. Jos turi būti aptvertos apsauginiais, signaliniais aptvarais ir paženklintos saugos ir sveikatos apsaugos ženklais arba kitaip aiškiai pažymėtos, kad kliudytų darbuotojams, neturintiems teisės patekti į tokias zonas.

17. Būtinai darbu medžiagas, gaminius, instrumentus, įrangą darbo vietose išdėstyti tvarkingai, kad išvengtų jų kritimo, griuvimo, virtimo.

18. Krovos darbai rankomis – tai veiksmai, kai vienas ar keletas asmenų krovinį (daiktą, įrenginį ar kt.) kelia, laiko, neša, remia, leidžia, stumia, traukia, ridena ar kitaip gabena, o šie veiksmai savo pobūdžiu dėl nepalankių darbo sąlygų kelia pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, ypač susižaloti nugarą.

19. Nepervertinti savo fizinių sugebėjimų. Skirti – ar galima **pakelti** krovinį, ar galima jį **kelti saugiai**. Abejotinu atveju geriau dirbti su komanda.

20. Vienkartinė rankomis keliamo krovinio masė pagal darbuotojo lytį, krovinio kėlimo aukštį ir rankų padėtį keliant krovinį, neturi viršyti nustatytų normų:

21. Jei svoris yra didesnis, kelti dviese ar naudoti kėlimo-transportavimo priemonės.

22. Lipant laiptais būti atsargiam. Draudžiama lipant laiptais, šokinėti, perlipinėti nuo jų. Naudotis turėklais .

23. Lipant aukštyn ar leidžiantis žemyn laiptais, darbuotojai privalo vadovautis „dviejų taškų“ taisykle: liesti laiptų pakopas abiem kojom arba bent viena ranka laikytis už turėklų ranktūrio ir bent viena koja liesti laiptų pakopą.

24. Nešant krovinius laiptais, darbuotojas privalo nešti krovinius tik viena laisva ranka arba krovinius perduoti kitam darbuotojui abiem rankom, stovint abiem kojom ant laiptų pakopų.

25. Darbuotojas, rūpindamasis savo, kitų darbuotojų sauga ir sveikata, privalo:

25.1. atvykti į darbą pailsėjęs, blaivus, neapsvaigęs nuo narkotinių, toksinių medžiagų, darbo metu nevertoti alkoholinių gėrimų, narkotinių bei toksinių medžiagų;

25.2. gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais;

25.3. vykdyti tik tiesioginio vadovo pavestus darbus, kuriuos saugiai atlikti yra instruktuoatas ir jeigu reikia apmokytas. Neužsiiminėti pašaliniais darbais;

25.4. apžiūrėti darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas;

25.5. darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems, saugoti savo ir nekenkti kitų sveikatai;

25.6. būnant lauke (pakeliui į/iš darbo, darbo vietoje) saugotis slidžios kelio dangos, kabančių varveklių;

25.7. darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, neužkrauti praėjimų, susidariusias atliekas pašalinti į tam skirtą vietą;

25.8. pagal galimybes ir turimas žinias imtis priemonių pašalinti priežastis, galinčias sukelti traumas, ūmius apsinuodijimus, avarijas;

25.9. įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą: apžiūrėti pažeistą zoną, elgtis ramiai, nesutrikinti, realiai įvertinti susidariusią situaciją, prireikus iškviešti pagalbos tarnybas;

25.10. kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių ar priemonių sugadinimui, pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, kilti gaisras, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui;

25.11. nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai, darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui apie situaciją darbo vietose, darbo patalpose ar kitose įstaigos vietose, kuri, jų įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių patys pašalinti negali arba neprivalo;

25.12. pajutus ūmių susirgimų požymius, pakilus darbuotojo kūno temperatūrai ar kitaip sunegalavus, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

26. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti jeigu:

26.1. yra pavojus darbuotojo saugai ir sveikatai;

- 26.2. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;
- 26.3. sugedus darbo priemonei ar susidarius avarinei situacijai;
- 26.4. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;
- 26.5. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei.

27. Darbuotojas turi teisę siūlyti nustatyti griežtesnius įstaigoje darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, užtikrinančius saugesnių ir sveikesnių darbo sąlygų sudarymą, negu numatyta darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktuose.

Darbuotojo veiksmai darbo metu išvykus iš įstaigos

28. Darbuotojas darbo metu gali išvykti už įstaigos ribų tik turėdamas tiesioginio vadovo leidimą ar nurodymą bei suteiktos pertraukos pavalgyti ir pailsėti metu.

29. Darbuotojas privalo laikytis visuomenei priimtinių elgesio normų, Kelių eismo taisyklių bei asmens higienos reikalavimų.

30. Darbo metu tiesioginio vadovo nurodymu išvykus už įstaigos ribų, darbuotojas turi vykdyti tik nurodytus darbus, baigęs juos, nedelsdamas sugrįžti į įstaigą.

31. Nuvykęs į kitą įmonę, įstaigą, darbuotojas turi susipažinti su toje įmonėje, įstaigoje nustatytais reikalavimais ir jų laikytis.

Darbas su įrenginiais

32. Susipažinti su naudojamų įrenginių eksploataciniais reikalavimais, valdymo ir technologinių parametrų bei darbo režimų nustatymo įtaisais, jų žymėjimu, išdėstymu bei reikšmėmis, galimais darbo sutrikimais ir jų šalinimo būdais.

33. Naudoti tik techniškai tvarkingus įrenginius.

34. Darbo priemonės naudoti pagal dokumentuose (darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose, techniniuose aprašymuose, technologinėse kortelėse ir pan.) nurodytus reikalavimus.

35. Įjungti arba išjungti naudojamą įrenginį, prietaisą, darbo priemonę tik tam tikslui skirtais mygtukais, prieš tai įsitikinus, kad įjungimas nesukels pavojaus aplinkiniams.

36. Nepalikti įjungto įrenginio be priežiūros.

37. Sekti įrenginio darbą, technologinį procesą, laikytis technologinės drausmės.

38. Savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse ar kituose įrengimuose, pastatuose, kitose įstaigos vietose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų (priemonių) ar ženklų, naudoti tokius įtaisus pagal jų paskirtį.

39. Naudojantis elektriniais virdukliais, kavinukais, juos statyti ant nedegių paviršių ar padėklų.

40. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

41. Baigus darbą, vadovaujantis įrenginių, darbo priemonių eksploataciniais reikalavimais ir technologine seka, išjungti naudotus įrenginius bei darbo priemones.

42. Nuvalyti naudotus įrenginius, darbo priemones. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.

43. Dirbant su peiliukais, rėžtukais, žirkklėmis - asmenys turi judėti nuo darbuotojo.

44. Laisvą ranką laikyti saugiu atstumu nuo pjaunamos / kerpamos vietos.

45. Norint nulaužti peiliuko atšipusią geležtę, tą daryti su specialiu antgaliu ir saugiai išmesti nulaužtą geležtės dalį (pvz., įvynioti į lipnią juostelę). Nemėtyti kur papuola.

46. Aštrių darbo priemonių (pvz., peiliukų, rėžtukų, žirklių ir kt.) nelaikyti kišenėse, nemosikuoti jomis.

Apsaugos nuo elektros reikalavimai

47. Žmones elektros smūgis išstina dėl šių priežasčių: atsitiktinai prisilietus prie neizoliuotų laidų, kuriuose yra įtampa; prisilietus prie elektros įrenginių konstrukcijos elementų ar korpusų, kuriuose yra įtampa dėl pažeistos izoliacijos; būnant arti vietų, kuriomis teka srovė (pvz., kai nutrūksta ir nukrenta laidai).

48. Apžiūrėti numatomus naudoti bei darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, aštrių briaunų, kitų kabelių, įrenginių. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užkliūti.

49. Žinoti įrenginio įjungimo ir išjungimo, avarinių jungiklių išdėstymo vietas, įspėjamosios signalizacijos skleidžiamos šviesos ir garsinių ženklų reikšmes.

50. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis. Jo pailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus. Įsitikinti, kad tinklo įtampa atitinka nurodytą ant įrenginio. Naudotis tik tvarkingais jungikliais, kištukiniais lizdais ir kištukais.

EKSPLOATUOJANT ELEKTROS ĮRENGINIUS

SAUGOS REIKALAVIMAI NEELEKTROTECHNINIAM PERSONALUI	YPATINGOS SITUACIJOS
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prieš naudojant elektros prietaisus arba įrangą, įsitikinti, kad jie yra tvarkingi. ➤ Neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių. ➤ Nedirbti su įranga, jeigu prisilietus jaučiamas elektros poveikis. ➤ Dirbti tik su įžemintais elektros įrenginiais, išskyrus akumulatorinius. ➤ Nevalyti neatjungtų elektros įrenginių, nešalinti gedimų. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nedirbti su netvarkingais elektros įrenginiais, kitais prietaisais. Neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų, kištukų, kištukinių lizdų. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją. ➤ Nedirbti su elektros įrenginiais, jei ant jų išsiliejo skysčiai. ➤ Pastebėjus elektros instaliacijos pažeidimus, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti apie tai tiesioginiam vadovui. ➤ Jeigu žmogus yra tiesiogiai veikiamas elektros srovės, jį reikia atitraukti, paimant už sausų drabužių, bei vengti prisiliesti prie greta esančių metalinių daiktų.

V SKYRIUS EVAKAVIMO KELIAI, GAISRŲ GESINIMO IR PIRMOSIOS PAGALBOS PRIEMONĖS

51. **Varėnos kultūros centro** yra parengti evakavimo planai pavojaus atveju. Su šiais

planais darbuotojai susipažįsta įsidarbindami įstaigoje. Evakavimo planai iškabinami gerai matomose vietose.

52. Visi evakuaciniai praėjimai ir išėjimai turi būti neužkrauti, paruošti žmonėms evakuoti.

53. Visos evakuacinės durys turi lengvai atsidaryti evakavimo kryptimi. Draudžiama jas užkalti arba užrakinti iš lauko.

54. Visi darbuotojai privalo vykdyti gaisrinės saugos taisyklių reikalavimus, o kilus gaisrui – imtis priemonių gelbėti žmones, apsaugoti materialines vertybes ir gesinti gaisrą.

55. Darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisrų gesinimo priemonėmis.

56. Patalpose nerūkyti. Rūkyti galima tik tam tikslui skirtose specialiais

ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra nedegus indas nuorūkomis.

57. Gesintuvų laikymo vietą nurodo užrašai (ženklai).

58. Gesinimo priemonės laikomos lengvai prieinamose ir matomose vietose, ne arčiau kaip per 1 m nuo šildymo prietaisų.

59. Pirmosios pagalbos priemonės:

59.1. įstaigoje pirmosios pagalbos rinkiniai laikomi gerai matomose, atitinkamai paženklintose vietose;

59.2. pirmosios pagalbos rinkiniu galima naudotis tik išimtiniais atvejais, atsitikus nelaimingam įvykiui.

VI SKYRIUS

DARBUOTOJO PAREIGOS IR VEIKSMAI, ĮVYKUS NELAIMINGAM ATSTITIKIMUI, AVARIJAI, KILUS GAISRUI

60. Darbuotojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą ar iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, taip pat asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti padalinio vadovui arba įstaigos vadovui, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai arba darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui. Apie incidentus darbuotojai privalo nedelsdami pranešti tiesioginiam vadovui.

61. Nukentėjus nelaimingo atsitikimo metu, nedelsiant kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

62. Darbuotojui nukentėjusiam dėl įvykio darbe nedelsiant turi būti suteikta pirmoji pagalba, prireikus iškviešti greitosios medicinos pagalbos tarnybą ir nuvežti nukentėjusį darbuotoją į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, organizuoti įvykio darbe tyrimą.

63. Įvykio darbe vieta ir įrenginių būklė iki tyrimo pradžios turi būti išsaugoti tokie, kokie jie buvo įvykio darbe metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi tik tuo atveju, jeigu, jų nepadarus, kiltų pavojus aplinkinių asmenų gyvybei ir sveikatai.

64. Įvykis darbe ar nelaimingas atsitikimas pakeliui į darbą ar iš darbo, apie kurį

nukentėjęs darbuotojas nustatyta tvarka nepraneša arba dėl kurio nukentėjęs darbuotojas netenka darbingumo ne iš karto, turi būti ištiriamas per 10 darbo dienų nuo nukentėjusio darbuotojo arba jo įgalioto asmens ar jo šeimos atstovo rašytinio prašymo darbdaviui ištirti įvykį darbe ar nelaimingą atsitikimą pakeliui į darbą ar iš darbo gavimo.

65. Profesinė liga – tai darbuotojo sveikatos sutrikimas dėl kenksmingo darbo aplinkos veiksnio (ar kelių veiksnių), kuris įvertinamas pagal higieninę darbo sąlygų klasifikaciją, higienos normas ir darbo laiko trukmę. Profesinėmis ligomis taip pat laikomos ligų komplikacijos, liekamieji reiškiniai ir kenksmingų darbo aplinkos veiksnių sukelti atokūs padariniai.

66. Avarija – nenumatytas staigus įvykis pavojingame objekte (sprogimo, gaisro arba didelio kiekio pavojingų medžiagų išsiveržimas į aplinką), sukėlus staigų arba uždelstą pavojų žmonėms ir aplinkai objekto teritorijoje ir už jos ribų.

67. **Įvykus avarijai, kilus gaisrui ar užsidegimui**, kiekvienas įstaigos darbuotojas privalo:

67.1. nedelsiant pranešti bendradarbiams, tiesioginiam vadovui ir, jei reikia, **skubiosios pagalbos tarnybų telefonu 112** miesto priešgaisrinei gelbėjimo tarnybai;

67.2. iškviešti į gaisravietę ar avarijos vietą tiesioginį vadovą ir įstaigos vadovybę;

67.3. evakuoti žmones ir materialines vertybes iš gaisro zonos;

67.4. gesinti gaisro židinių turimomis gaisrų gesinimo priemonėmis.

VII SKYRIUS PASEKMĖS IR ATSAKOMYBĖ UŽ SAUGOS IR SVEIKATOS REIKALAVIMŲ PAŽEIDIMUS

68. Pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus galimos pasekmės:

68.1. **sveikatai:** sužalojimai, ligos, neįgalumas, mirtis;

68.2. **teisinės:** pervedimas į kitas pareigas, atleidimas, kontroliuojančių institucijų skiriama bauda;

68.3. **ekonominės:** darbo eigos sutrikdymas, darbo sąlygų pablogėjimas.

69. Darbuotojui, pažeidusiam darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, kuriuos jis privalo vykdyti, įstaigos vadovas gali įstatymų nustatyta tvarka reikalauti atlyginti pažeidimu padarytą žalą įstaigai.

70. Darbuotojas nušalinamas nuo darbo tą dieną (pamainą), kai jis darbe neblaivus, apsvaigęs nuo narkotinių ar toksinių medžiagų.

71. Darbuotojas, atsisakęs nustatytu laiku pasitikrinti sveikatą, gali būti darbdavio nušalinamas nuo darbo ir jam už tą laiką, kol pasitiks sveikatą, nemokamas darbo užmokestis. Medicininės apžiūros išvada dėl darbuotojo sveikatos vienodai privaloma ir darbdaviui, ir darbuotojui.

72. Darbuotojas įstatymų nustatyta tvarka privalo atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

73. Darbuotojas iš darbo gali būti atleistas Darbo kodekso nustatyta tvarka, kai jis pažeidžia darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų ar įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų nustatytus reikalavimus, kuriuos vykdyti darbuotojas buvo apmokytas ir (ar) instrukuotas.